

PREGLED DJELOVANJA GALERIJE IVANA MEŠTROVIĆA

UDK: 069.02 :73] (497.5 Split) (091)

Primljeno: 26. II. 2007.

Stručni rad

MAJA ŠEPAROVIĆ

Fundacija Ivana Meštrovića

Galerija Ivana Meštrovića

Meštrovićevo šetalište 46

21 000 Split

Članak donosi povijesni pregled Galerije Ivana Meštrovića, od gradnje tadašnje Meštrovićeve vile, sadašnje Galerije, pa do recentnih muzeoloških događanja.

Ključne riječi: muzeologija, suvremeno kiparstvo, Ivan Meštrović

GRADNJA OBJEKTA

Tijekom čitavog drugog desetljeća 20. stoljeća Ivan Meštrović kupuje parcele na području Meja, zapadnog dijela Splita, s nakanom da na njima izgradi svoju buduću rezidenciju. Građevinski radovi počinju koncem dvadesetih godina. Zemljišni posjed ograđuje se južnim zidom s dva pomoćna objekta tik do ulaza (prema projektu arhitekta Fabjana Kaliterne) iznad kojeg će se naknadno podići šetnica s odrinom na kamenim stupovima i drvenim gredama, a u nastavku se od smjera istoka postupno gradi vila. Za ovo reprezentativno arhitektonsko zdanje Ivan Meštrović, alfa i omega zamisli projekta, surađuje i s arhitektima Lavoslavom Horvatom i, na izradi projekta zgrade, s Haroldom Bilinićem¹ te s građevinskim poduzetnikom Marinom Marasovićem, voditeljem izvedbe cjelokupnog objekta. Njima je umjetnik prepuštao razradu vlastitih idejnih skica svog budućeg zdanja.

Gradnja istočnog krila s atelijerom i radnom sobom u prizemlju te stambenim prostorijama na katu počinje 1931. godine. Godinu dana poslije, po svršetku tih radova, uključujući i dio trijema s dva stupa, Meštrović pred useljenje šalje iz Zagreba pokućstvo, *4 radna kiparska stola, 8 drvenih postamenata, 7 sanduka kipova u mramoru, bronci i sadri, te 4 nepakirane brončane skulpture.*² U nastavku radova poravnava se teren, grade potporni i novi ogradni zidovi, zida se pomoćni atelijer za modeliranje skulptura u glini (1934.), a izvan kompleksa vile, prema moru, podižu se 1935. dvije radionice za klesanje karijatida spomenika Neznamom junaku na Avali. Godine 1937. produžava se ulazni trijem, radi kolni pristup objektu, središnji prizemni dio kuće i, konačno, tijekom 1938. i 1939., zapadno krilo zgrade sa spremištem modela te središnja dvorana kata.

Po Meštrovićevim uputama uređuje se hortikultura parka i sadi sredozemno bilje. Godine 1939. umjetnik kupuje obližnji ljetnikovac obitelji Capogrosso - Kavanjin iz 16. stoljeća koji rekonstruira prema vlastitoj zamisli. U crkvi svetog Križa koju projektira i prema rasporedu što ga je sam zamislio postavljeno je veliko Raspelo i 28 drvenih reljefa s motivima iz života Isusa Krista. Prisutni u potki Meštrovićeve koncepcije vile na Mejama, rad, stanovanje i izlaganje, s napretkom gradnje poprimaju sve veću prostornu određenost. Funkcije koje objedinjuje atribut privatno, odvijale su se u postranim krilima, dok su one javnog karaktera bile smještene u središnjem tijelu kuće. Danas, kad je galerijski sadržaj prevagnuo, jedino izvorni izgled blagovaonice dočarava intimu ondašnjeg umjetnikova doma i života u njemu.

RAZDOBLJE DO OSNIVANJA MUZEJA

Vila na Mejama bila je omiljeno boravište Ivana Meštrovića i njegove obitelji još od ljeta 1932. godine, no usprkos umjetnikovoj želji nije postala i njegovo prebivalište. U travnju 1941., povodom smrti Marte Meštrović, Ivanove majke, obitelj se posljednji put u njoj okupila. Zatekla ih je talijanska okupacija grada. Da izbjegne uhićenje, Meštrović odlazi u Zagreb, gdje će se uskoro naći iza rešetaka ustaškog zatvora, a supruga i djeca splitski će dom konačno napustiti godinu dana poslije. Njihova tadašnja prepiska sačuvana je u Galeriji Ivana Meštrovića kao dio obiteljske arhive. Po odlasku obitelji brigu

nad imovinom i kućom preuzima Meštrovićev prijatelj, književnik Milan Ćurčin, koji će u njoj i živjeti. Nakon njega, novi skrbnik Cvito Fisković uselit će se u zapadno krilo zgrade.³ Tada će početi naseljavanje vile od članova umjetnikove rodbine, ali i drugih obitelji, koji će sve do 1965. biti stanari Meštrovićeve kuće, odnosno *Galerije Meštrović*.

OSNUTAK MUZEJA

Aktom darivanja kojim je Ivan Meštrović 31. siječnja 1952. poklonio tadašnjoj Narodnoj Republici Hrvatskoj četiri svoja objekta i 132 umjetnička djela, koja su prema priloženom popisu ušla u sastav svakoga pojedinog objekta, stvoreni su preduvjeti formiranja Galerije Ivana Meštrovića kao muzejske ustanove.

Svečano otvorena za javnost 9. rujna 1952. Galerija Meštrović prve je tri godine opstojala kao sastavnica Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju, nakon čega je rješenjem Narodnog odbora grada Splita (od 24. lipnja 1955.) kao *samostalna budžetska ustanova* prešla u nadležnost gradskog Sekretarijata za prosvjetu i kulturu. Njezine aktivnosti definirane još prvim statutom (6. svibnja 1958.) odnose se na zaštitu, sabiranje, stručnu i znanstvenu obradu i prezentaciju muzejske građe te na popularizaciju Meštrovićeva djela i imena.

Zbog zajedničkog interesa povezivanja jedinica ukorijenjenih u umjetnikovoj darovnici te potrebe za uzajamnim unapređenjem rada, Galerija Meštrović i Kaštelet/Crikvine u Splitu, Atelijer Meštrović u Zagrebu i crkva Presvetog Otkupitelja kod Otavica objedinjeni su u Fundaciju Ivana Meštrovića, ozakonjenu odlukom Sabora Republike Hrvatske 22. veljače 1991. Unutar te institucije sa sjedištem u Zagrebu djeluje splitska Galerija Ivana Meštrovića.

STVARANJE FUNDUSA

Godine 1941. Ivan Meštrović popisao je svoja djela smještena u vlastitim zagrebačkim i splitskim kućama i atelijerima,⁴ od kojih je mnoga, jedanaest godina poslije, darovnicom ostavio tadašnjoj Narodnoj Republici Hrvatskoj. Za svoj budući Muzej u Splitu odabrao je 70 skulptura; *Popisom I* darovnog

ugovora 40 ih je namijenio smještaju u sadašnjoj galeriji koja nosi njegovo ime, a 30 iz *Popisa II* za objekt Crikvine / Kaštelet.⁵ Početni fundus Galerije Ivana Meštrovića s vremenom je povećan otkupima, donacijama (samog umjetnika, njegove obitelji, drugih pojedinaca i ustanova), zamjenama, te prijenosima gipsanih modela u trajne materijale, broncu i kamen.⁶ Danas broji ukupno 984 inventariziranih predmeta nastalih u razdoblju od 1898. do 1961. godine.

Osim poklonjenih umjetnina, Ivan Meštrović darovnim je ugovorom povjerio državi skrb nad djelima svoga vlasništva smještenima tada u vili na Mejama, kao i nad onima koja je 1932. bio posudio novoosnovanoj Galeriji umjetnina Primorske banovine u Splitu. Njegovom željom, poslije i željom njegovih nasljednika, ta 33 djela premještena su u Galeriju Ivana Meštrovića, gdje se i danas s ostalim umjetninama obiteljskog vlasništva čuvaju u pohrani.⁷ Kameni kip Autor Apokalipse i 25 drvenih reljefa namijenjenih smještaju *na zemljištu zvanom Crikvine*, te brončani reljefi Oplakivanje Krista i Nakon poroda, sada izloženi u stalnom postavu, iako su darovnicom ušli u sastav Muzeja, postali su stvarni dio njegova fundusa tek kad su 1953. stigli iz Sjedinjenih Američkih Država, odnosno kad je prvi navedeni, Autor Apokalipse, poslan godine 1958. iz Rima. Prema podacima za godinu 1953. izvješća Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju⁸ Galerija Meštrović imala je 603 inventarizirana predmeta, od čega 76 izložaka; 1954. broj izložaka iznosio je 86, a ukupno je bilo popisano 726 umjetnina; u izvješću iz 1955. navedeno je 168 skulptura, 648 crteža i 19 slika. Godine 1956. Ivan Meštrović daruje Galeriji gipsanu skulpturu Perzefona koja je dvije godine poslije dopremljena iz Rima u Split i odlivena u bronci, biblioteku, klišeje i negative zatečene u kući 1952. te brojne fotografije svojih radova. Njegovim odobrenjem iste se godine lijeva 11 brončanih skulptura, a prema njegovoj želji kipar Andrija Krstulović započinje s prijenosom gipsanog Joba u kamen .

Za boravka u Splitu u kolovozu 1959. umjetnik daje pristanak da se iz Rima u Galeriju Meštrović prenese skulptura Rimska Pietà te 23 skulpture također izvedene u gipsu i nastale u njegovom rimskom razdoblju od 1942. do 1946., od kojih će Veselu mladost, Atlantidu i Joba već sljedeće godine pokloniti. Tijekom narednih godina i njihovi brončani odljevi postat će dio galerijskog fundusa, a postupno i odljevi dvanaest drugih djela te iste akvizicije. Sa željom da se iskleše u segetskom kamenu, Meštrović 1960. donira Galeriji djelo Udovice, iz Kosovskog ciklusa, do tada pohranjeno u Galeriji umjetnina u Splitu. Skulpture

Kiklop i Odmaranje, uz reljef Anđeli svirači, jedine umjetnine Popisa I darovnice izvedene u gipsu, odlivene su u bronci 1962., a reljef je 1965. isklesan u kamenu, čime je, prema umjetnikovoj želji, izvršena obveza daroprimca u odnosu na navedena djela. Galerijski fundus obogaćen je 1966. dvjema garniturama pokućstva otkupljenih od umjetnikove obitelji: Plavog salona (inv. br. 166) i onog bivše blagovaonice (inv. br. 165) izrađenog prema Meštrovićevim nacrtima, godine 1981. velikim poklonom Olge Meštrović od 405 crteža i 86 arhitektonskih nacрта, do tada pohranjenih u Galeriji. Tri godine poslije kiparovi nasljednici doniraju dvadeset i jednu sliku hrvatskih umjetnika iz Meštrovićeve ostavštine splitskoj Galeriji umjetnina. Zauzvrat, Galerija umjetnina poklanja Galeriji Ivana Meštrovića 26 Meštrovićevih mladenačkih djela iz razdoblja prije upisa na bečku Akademiju, jedan rad Danice Meštrović (Ivanove sestre) i 10 fotografija koje dokumentiraju njegov život. Prema izvještajima iz te godine⁹ Galerija Ivana Meštrovića imala je 645 popisanih umjetnina svoga vlasništva i 153 djela iz obiteljske pohrane; danas u vlasništvu ima 984 inventarizirana predmeta, a u pohrani njih 156, od čega 117 izložaka.

Osim opusa Ivana Meštrovića i nekoliko djela drugih autora, među kojima Angjela Uvodića, Gustava Likana, Ivana Pavića, Danice Meštrović, veoma su značajne prve fotografije Meštrovićevih djela snimljene početkom prošloga stoljeća u Beču te 1908. i 1909. u Parizu, kao i arhivska građa koja se čuva u Galeriji; u prvom redu obiteljska arhiva (zatečena u kući 1952.) s pismima članova obitelji i prijatelja te raznim osobnim dokumentima (inv. br. 203 a-z), dokumentacija graditelja Marina Marasovića čiji je sadržaj vezan uz podizanje obiteljske vile i Kašteleta na Mejama, Crkve Presvetog Otkupitelja kod Otavica, Spomenika Neznanom junaku na Avali, Njegoševa spomenika na Lovčenu... (donacija nasljednika graditelja Marina Marasovića iz 1983.), te arhiva o nastanku spomenika na Avali (poklon pukovnika Stevana Živanovića, voditelja njegove izvedbe, inv. br. 635).

GALERIJA IVANA MEŠTROVIĆA OD OTVORENJA DO DANAS

Galerija Meštrović svečano je za javnost otvorena 9. rujna 1952. nakon priprema koje je obavio Konzervatorski zavod za Dalmaciju pod vodstvom dr. sc. Cvite Fiskovića. U novinskom članku "Prva galerija samo jednog umjetnika"

donosi se detaljan opis razmještaja umjetnina u prostoru, a kao jedini eksponat parka spominje se Meštrovićeva brončana Muza, misleći pri tome na kip Daleki akordi.¹⁰ Autore izložbe očito je vodila želja za što opsežnijim uvidom u umjetnikov opus; poštivali su negdje kronologiju izlaganja, drugdje temu, ili je presudio materijal. Blagovaonica, atrij, tri prostorije prizemlja i središnja velika dvorana kata postale su izložbeni prostori. Na ostale dvorane koje su služile stanovanju, nije se moglo računati zbog neriješenih pitanja tadašnjih korisnika. Reprezentativnost predvorja naglašavale su mramorne skulpture žena o čijem je postavu odlučio još sam umjetnik. Unutar kompleksa Kašteleta / Crikvina nakon preuređenja otvorena je 1954. crkva sv. Križa, u kojoj su prema Meštrovićevoj skici postavljeni drveni reljefi.

Osamostaljenjem od Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju 1955. nakon Davora Domančića, djelatnika Zavoda i tadašnjeg kustosa Galerije Meštrović, na čelo kuće dolazi Josip Smrkinić, koji će na toj dužnosti ostati do 1974. Djelovanje Galerije Meštrović, do tada svedeno na čuvanje i izlaganje muzejske građe, sada je zahtijevalo veći angažman. Počinje posao inventarizacije umjetnina, kako galerijskog vlasništva tako i pohrane umjetnika, odabiru se gipsane skulpture iz čuvaonica za lijevanje u broncu, kupuju i izlažu nova djela, tiskaju razglednice s reprodukcijama izložaka, te planovi za lakše snalaženje posjetitelja, čiji je godišnji broj prema izvještajima tih godina iznosio 15 tisuća.

Godine 1957., kada je tiskan i prvi katalog Galerije i Kašteleta, u unutrašnjosti i na otvorenom postavljeno je oko 70 skulptura i tridesetak slika i crteža. Na katu je još uvijek samo središnja dvorana izlagačke namjene. Sedamdesetpetogodišnjica umjetnikova rođenja 1958. obilježena je izložbom Meštrovićeve nepoznate grafike i plastike, autora Josipa Smrkinića.¹¹ Istovremeno se obavljaju popravci objekta, pokreće pitanje pripajanja istočnog dijela Kašteleta / Crikvina, koji za razliku od onog zapadnog nije ušao u sastav darovnice Ivana Meštrovića, planira se uređenje zemljišta ispred Kašteleta za park skulptura. Kamenim pločama koje je prema Meštrovićevim preporukama odabrao njegov dugogodišnji suradnik arhitekt Harold Bilinić, 1960. je popločen plato pred glavnim, monumentalnim stubištem zgrade.

S vremenom je galerijski rad postao složeniji; muzejske građe i dokumentacije bivalo je sve više, rasle su potrebe za proširenjem izložbenoga i radnog prostora. Administrativni posao obavljao se u sobici pretrpanoj

inventarom, pokućstvom, bibliotekom, fototekom i arhivskom građom. U kolovozu 1959. Hrvatsku je nakon sedamnaest godina posjetio Ivan Meštrović. U pratnji supruge, unuke Olge, te sina Tvrtka boravio je dvanaest dana u Splitu, u više navrata u Galeriji i Kašteletu, gdje je u društvu prijatelja i rodbine proslavio sedamdeset šesti rođendan. Ponesen izvrsnim dojmovima planirao je doći i sljedeće godine. Nažalost, bio je to prvi i posljednji put. Do mogućnosti ostvarenja drugačijeg razmještaja umjetnina u prostoru Galerije Meštrović došlo je iseljnjem stanara; najprije iz istočnog krila zgrade 1961., nakon čega se taj dio prenamjenjuje u izlagačke svrhe, a četiri godine poslije i iz zapadnog dijela, koji će se zatim preurediti za urede ravnatelja i kustosa te služiti toj namjeni od 1968. do početka devedesetih godina prošloga stoljeća. Meštrović je suglasan s preoblikovanjem izložbenog prostora; preporuča Harolda Bilinića za suradnika i predlaže koncepciju izložbe: neka se počne od blagovaonice, nastavi s katom i završi sa središnjim dijelom glavnog predvorja. Prema nacrtima arhitekta Bilinića, planira se proširenje galerijskih sadržaja na okolno zemljište.

Godine 1963., u dvije novootvorene prostorije istočnog dijela kata, dobivene rekonstrukcijom stambenih prostorija, izlažu se nova djela. U park se smještaju nove skulpture. Galerija Meštrović suorganizator je Izložbe fotografija Ivana Meštrovića koja je 1964. obišla 11 tvrtki.¹² Godine 1965.(!) uslijedit će novi, kronološki zamišljen izložbeni postav, s oko 80 skulptura i tridesetak slikarskih i grafičkih radova. Tom prigodom tiskat će se i katalog (1967.), a dvije godine poslije izaći će treći, šestojezični, u zasebnim svescima za Galeriju i za Kaštelet. Na pokretnoj izložbi Ivana Meštrovića, održanoj 1969. i 1970. u Parizu, Budimpešti, Pragu, Bukureštu, Cluju i Olomoucu, predstavljeno je dvanaest umjetnikovih djela iz Galerije Ivana Meštrovića.¹³ Od 1974. do godine 1979. muzej je bez stručnog osoblja. Tada galerijsko vodstvo preuzima dr. sc. Duško Kečkemet.

Proslava stote godišnjice rođenja umjetnika 1983. poticaj je raznovrsnim muzejskim aktivnostima. Početkom osamdesetih fundus se znatno obogaćuje novim otkupima, zamjenama, odljevima, poklonima. Veća pozornost poklanja se preventivnoj zaštiti muzejske građe i muzejskoj dokumentaciji, što je u prethodnom razdoblju bilo zanemareno, umjetnine se fotografiraju, inventariziraju, konzerviraju; za njihov smještaj u čuvaonicama nabavljaju se police i metalni ormari - ladičari. Obraduju se i upotpunjavaju hemeroteca

i arhivska građa, istovremeno izvode građevinski popravci objekata, donosi pravilnik o korištenju Kašteleta (1979.), a izrada suvenira prema Meštrovićevim djelima, do tada uglavnom loša kopija njegova umjetničkog izraza, nadzire se i knjiži. U godini jubileja 1983. otvoren je novi izložbeni postav (proširen i na prostor negdašnjeg umjetnikova atelijera u parku), s oko 163 skulptorskih djela, 7 slika i 3 crteža, objavljen je i popratni katalog, fotoalbumi galerijskih eksponata, kalendar i plakat s reprodukcijama Meštrovićevih radova, izrađene su legende svih izložaka na hrvatskom i engleskom jeziku, a na popločenje ispred zgrade, u središnjoj osi, postavljena je skulptura Vestalka. U tom desetljeću prosječna godišnja posjećenost iznosila je oko 80 tisuća ljudi. Od značajnijih izložaba prigodom obljetnice Meštrovićeva rođenja, kojih je Galerija bila organizator ili sudionik, vrijedno je istaknuti:

Ivan Meštrović 1883. - 1962.; Meštrović- Otavice - Drniš (1983., Muzejski prostor, Zagreb, 1983.), Ivan Meštrović - rani crteži (Spomen Galerija Ivana Meštrovića, Vrpolje, 1983. Galerija Alfa, Split, 1983.), Ivan Meštrović – studije / študije (Cankarjev dom, Ljubljana; Umetnostni paviljon, Slovenj Gradec; Umjetnički salon, Split; Galerija likovnih umjetnosti, Osijek, 1983./1984.).¹⁴

Tih su godina održana brojna predavanja, jača suradnja galerijskih stručnjaka s drugim ustanovama na zajedničkim projektima o Meštrovićevu životu i djelu.

Pod ravnanjem prof. Sofije Đirlić (1985.-1991.) počinje se sustavno planirati sanacija i rekonstrukcija muzejskih građevina Galerije i Kašteleta/Crikvina, kao i izrada dokumentacije za njihovu izvedbu. Potreba za preuređenjem cjelokupnog prostora u isključivo galerijske svrhe, krajem osamdesetih godina rezultirat će izradom nove muzeološke koncepcije i projektom prostornih preinaka. U osmišljavanju idejnog projekta stalne izložbe i preuređenja muzeja, tadašnja kustosica Galerije Ivana Meštrovića Barbara Kovačić, arhitekti Diana Kačić i Ivan Prtenjak vodit će se muzeološkom koncepcijom prof. dr. Ive Maroevića izrađenom 1988. Premda neostvaren, njihov će projekt biti poticaj kasnijim djelatnicima Galerije u promišljanju sadašnjega stalnog postava, a arhitektonska rješenja Ivana Prtenjaka predložak recentnim prostornim intervencijama (1992. - 1998.). Krajem osamdesetih godina djela iz galerijskog fundusa izlagana su na nekoliko skupnih izložaba u zemlji te na samostalnim izložbama Ivana Meštrovića održanim 1987. i 1989. u Berlinu, Zürichu, Beču, Milanu, Moskvi, Kijevu i Lenjingradu.¹⁵

Fundacija Ivana Meštrovića osnovana je 10. srpnja 1991. Ubrzo se radi zaštite od ratnih opasnosti izlošci sklanjaju u depoe, a Galerija Ivana Meštrovića zatvara za javnost. Unutar novoosnovane institucije s prof. Marinom Baričevićem na čelu (1991.- 1994.) ne prekida se tijekom radova rekonstrukcije. Oni će do dolaska prof. Guida Quiena na mjesto direktora Fundacije (1994.-2003.) obuhvatiti sanaciju pomoćnog atelijera, izmjenu vodovodnih, električnih i kanalizacijskih instalacija, preuređenje prostorija međukata za urede kustosa i službenika, te za smještaj dokumentacije.

Na izložbama *Ivan Meštrović - studije akta, crteži i skulpture i Tragovi nasilja* (1995./1996.)¹⁶ predstavljeno je u nekoliko hrvatskih gradova pedesetak umjetnikovih brončanih studija i crteža iz galerijskih čuvaonica kao i zapisi o crkvi Presvetog Otkupitelja kod Otavica devastiranoj u Domovinskom ratu, zabilježeni kamerama fotografa Siniše Sunare i Marija Todorića. Radi proširenja izložbenog prostora dislocirana je recepcija iz prizemnog atrija, preuređen je istočni dio prizemlja te zapadno krilo prvoga kata. Radovi su završeni 1998., kada je muzej nakon sedam godina ponovo otvoren za posjetitelje.

Novi stalni postav kojim se novouređena Galerija predstavila javnosti 18. svibnja 1998. nastao je suradnjom autora muzeološkog programa stalnog postava, direktora Fundacije Guida Quiena, kustosa Bože Majstorovića i Iris Slade, te arhitekta Vinka Peračića (kreatora vizualnog identiteta prezentacije) i njegovih kolega Sanje Peračić i Nikodema Gabelića. U ranije definiranu prostornu dispoziciju zatečenu na početku zajedničkog rada 1997. taj je autorski tim uklopio svoja razmišljanja. U odabiru izložaka vodio se njihovom kvalitetom i reprezentativnošću, a pri izlaganju tematskom poveznicom. Gipsana skulptura Rimska Pietà prvi je put premještena iz atelijera i postala izložak, i to jedini neizveden u trajnom materijalu. Uz poštivanje prostornih čimbenika, svakog izložka kao i cjeline, na pitanje kako izložiti 106 umjetnina arhitekt je u dizajniranju izložbenog ambijenta odgovorio obojanim blendama, zidnim nišama, metalnim i kamenim postamentima, mutnim staklima i prilagođenom rasvjetom. Prigodom otvorenja tiskani su vodiči Galerije Ivana Meštrovića, Kašteleta/Crikvina i crkve Presvetog Otkupitelja kod Otavica (na hrvatskom, engleskom i talijanskom jeziku) te razglednice s reprodukcijama odabranih izložaka.

U daljnjem djelovanju Galerija Ivana Meštrovića nastavlja s različitim muzeološkim aktivnostima; od 1999. godine do danas priređene su izložbe: "Arhitektonski nacrti Galerije Ivana Meštrovića u Splitu" (1999./ 2000.); "Ivan

Bura - Ivan Meštrović - Tanja Ravlić - Kristina Restović" (2003.), "Crteži Ivana Meštrovića iz fundusa Galerije Ivana Meštrovića" (2004.) te izložba trojice mladih umjetnika iz Hrvatske, Italije i Francuske u sklopu projekta GEMINE MUSE 2004.¹⁷

Uz rad na zaštiti muzejske građe, prikupljanju i obradi dokumentacije, pojačana je komunikacija s javnošću posebice s osobama s invaliditetom, kao i suradnja s drugim ustanovama i pojedincima na zajedničkim projektima; spomenimo projekte: "Dotakni i vidi Meštrovićeve djela" (2000.), "Dotakni i prepoznaj Meštrovićevo djelo" (2001.), "Dotakni i vidi Meštrovićeve crteže" (2002.), "Dotakni i vidi odjeću Meštrovićeve zavičaja" (2004.) i "RE/KREACIJA" (2004.), "Gdje se nalaze vratnice Presvetog Otkupitelja kod Otavica" (2005.) - ostvarenih u prigodama obilježavanja Međunarodnog dana muzeja¹⁸ te razglednice s motivima crteža Ivana Meštrovića prilagođenih slijepoj i slabovidnoj populaciji.¹⁹ Od kolovoza 2003. prof. Igor Maroević direktor je Fundacije Ivana Meštrovića.

BILJEŠKE

- ¹ Stanko Piplović: *Marin Marasović*. Hrvatska obzorja, Split, 1995., br. 4, 957 – 958.
- ² Arhivska građa Galerije Ivana Meštrovića u Splitu.
- ³ Cvito Fisković: *Ivan Meštrović o starohrvatskim spomenicima u upućenim mi pismima*. SHP, 21 (1991.)
- ⁴ Ivan Meštrović: *Popis mojih stvari u Zagrebu, Splitu, Josipovcu, Ilici 12, prvi originali, maj 1941; Popis stvari koje se nalaze u Splitu u mojim objektima na Mejama - pisan vlastoručno*.
- ⁵ Darovni ugovor sklopljen između Ivana Meštrovića i Miloša Žanka, ministra, predsjednika Savjeta za prosvjetu, nauku i kulturu u zastupanju Vlade Republike Hrvatske, 31.1.1952. (prijepis iz 1955.). Tim je ugovorom Republici Hrvatskoj Ivan Meštrović darovao svoje nekretnine u Splitu: vilu na Mejama i Kaštelet/Crikvine; u Zagrebu kuću u Mletačkoj ulici te crkvu Presvetog Otkupitelja kod Otavica, zajedno sa svojim djelima prema priloženom popisu. Popisi I i Popis II odnose se na splitski dio umjetnikove donacije.
- ⁶ Od 1956. do danas odliveno je u broncu oko 80 gipsanih skulptura, dok su tri prenesene u kamen.
- ⁷ Transport umjetnina obavljao se etapno od 1961. do 2001. (1961., 1982., 1987., 1990., 2001.). Prema inventarnim brojevima, u Galeriji Ivana Meštrovića čuva se 156 umjetnina u vlasništvu nasljednika Ivana Meštrovića.

- ⁸ Arhivska građa Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine - konzervatorskog odjela u Splitu.
- ⁹ Vidi br. 2.
- ¹⁰ Danilo Čović: *Prva Galerija samo jednog umjetnika*. Vjesnik u srijedu. Zagreb, 1.10. 1952., 5.
- ¹¹ Meštrovićeve nepoznate plastike i grafike, autor izložbe Josip Smrkinić; Galerija Ivana Meštrovića, Split, 1958
- ¹² Izložba fotografija Ivana Meštrovića, autor izložbe: Josip Smrkinić; Radni kolektivi i poduzeća u Splitu, (11), 1964.
- ¹³ *Ivan Meštrović* (1883.-1962.), autor izložbe: Vesna Barbić; Pariz, Musee Rodin, 1969.; Budimpešta, Szepmuveszeti muzeum Budapest, 1969.; Prag, Narodni Galerie, Valdštejn-ske jizdarna, 1970; Bukurešt, Sala Dalles, 1970; Cluj, Muzej lijepih umjetnosti, 1970.; Ivan Meštrović/ Sochy: Olomouc, Oblastni galerije Olomouc, Dum umeni; 1970;
- ¹⁴ *Ivan Meštrović 1883.-1962.- povodom 100. obljetnice rođenja* (tekstovi i katal. obrada: Vesna Barbić, Božidar Gagro, Duško Kečkemet, Bruno Šeper, Lada Ratković), Muzejski prostor, Zagreb, 1983/1984.; Meštrović - Otavice - Drniš, autor izložbe: Margarita Šeštarov; Zagreb, Muzejski prostor, Zagreb, 1983.; Ivan Meštrović - crteži, autor izložbe: Duško Kečkemet, Spomen galerija Ivana Meštrovića, Vrpolje, 1983., Ivan Meštrović - rani crteži, autor izložbe: Duško Kečkemet; Galerija Alfa, Prodajni centar Koteks, Split, 1983.; Ivan Meštrović – studije / študije, autor izložbe: Duško Kečkemet, Ljubljana, Cankarjev dom, 1983.; Slovenj Gradec, Umetnostni paviljon, 1983.; Split, Umjetnički salon, 1983., Osijek, Galerija likovnih umjetnosti, 1984.
- ¹⁵ *Ivan Meštrović - Sculpturen* (Felix Baumann/Guido Magnaguagno, Dieter Honisch, Dieter Ronte, Marijan Susovski), Berlin, Nationalgalerie, Staatliche Museen, 1987.; Zurich, Kunsthaus, 1987.; Beč, Museum moderner Kunst, Museum des 20 Jahrhunderts, 1987.; Milano, Palazzo Reale, 1987.; Ivan Meštrović - skulpture i crteži, autori izložbe: Vesna Barbić, Ljiljana Čerina, Branka Stipančić, Kijev, Državni muzej likovne umjetnosti Ukrajine, 1989.; Moskva, Nova Tretjakovska galerija, 1989.; Lenjingrad, Gospodarski ruski muzej, 1989.
- ¹⁶ *Ivan Meštrović - studije akta, crteži i skulpture*, autor izložbe: Božo Majstorović, Palača Milesi, Split, 1995; Umjetnička galerija, Dubrovnik, 1995; Mali salon, Rijeka, 1996.; Tragovi nasilja, autor izložbe: Božo Majstorović, 1996., Palača Milesi, Split.
- ¹⁷ *Arhitektonski nacrti galerije Ivana Meštrovića u Splitu*, autorica izložbe: Jasminka Babić, Split, Prostor Galerije umjetnina - Stara bolnica, 1999./2000.; Ivan Bura - Ivan Meštrović - Tanja Ravlić - Kristina Restović, autor izložbe: Dalibor Prančević, Galerija Ivana Meštrovića, Split, 2003.; Crteži Ivana Meštrovića iz fundusa Galerije Ivana Meštrovića; autor izložbe: Dalibor Prančević, Palača Milesi, Split, 2004.; Galerija Klovićevi dvori, Zagreb, Galerija Bukovac, Cavtat; Muzej hvarske baštine, Hvar, 2004.; Viktor Popović, Grazian Vignola, Guillaume Segur (u sklopu Gemine Muse 2004, Young Artists in European Museums), kustos izložbe: Dalibor Prančević, Galerija Ivana Meštrovića, Split, 2004./2005.;
- ¹⁸ Projekti nastali uz obilježavanje Međunarodnog dana muzeja; autorica: Maja Šeparović. Dalje navedeni projekti za slijepe i slabovidne osobe ostvareni su u suradnji s prof. Jasen-

kom Splivalo i grupom "Baština - nama je stalo" Prve gimnazije u Splitu, Škole likovnih umjetnosti i Umjetničke akademije u Splitu te sa Županijskom udrugom slijepih, Split. "Dotakni i vidi Meštrovićeve djela"; Galerija Ivana Meštrovića, Split, 2000.; "Dotakni i prepoznaj Meštrovićevo djelo"; Galerija Ivana Meštrovića, 2001.; "Dotakni i vidi Meštrovićeve crteže"; 2002., "Dotakni i vidi odjeću Meštrovićeve zavičaja"; Galerija Ivana Meštrovića, 2004. RE/KREACIJA u okviru zajedničke akcije "Odišlo" muzeja Splitsko-dalmatinske županije, a u suradnji s Odjelom za dizajn odjeće Škole likovnih umjetnosti u Splitu, prof. Suzanom Budimir i Vedranom Sardelićem, učenikom 3. razr.; 2004.; "Gdje se nalaze vratnice Crkve Presvetog Otkupitelja kod Otavica?", 2005.

- ¹⁹ Razglednice s motivima crteža Ivana Meštrovića prilagođene slijepoj populaciji: odabir crteža: Maja Šeparović; grafika: Nikola Skokandić; oblikovanje Jasenka Splivalo, foto: Živko Bačić, izdavač: Fundacija Ivana Meštrovića, tisak: Emgra, Dalmacija papir, 2004.

HISTORIC REVIEW OF THE IVAN MEŠTROVIĆ GALLERY

Summary

The Ivan Meštrović Gallery is situated in the former Meštrović villa built from 1931 – 1939. Its designer Ivan Meštrović conceived it partly as an exhibition space with its greater part being his family home and studio. The permeation of architecture, memories and artistic achievements, many of which were made in this very place, adds to its particular museological value.

The prerequisite for founding the Ivan Meštrović Gallery as a museum institution was the deed of gift of Ivan Meštrović from 1952, establishing thus its original holdings. It was open for visitors in 1952. Until 1955 it existed within the Conservation Institute for Dalmatia, after which in 1991, it became part of the Ivan Meštrović Foundation. Since then, it has been an independent institution. With an overview of changes in its management, this historic review focuses on its basic museum activities, from its inauguration until the present.

Gradnja vile Meštrović 1937. (fototeka Atelijera Meštrović)

Recentni stalni postav (foto: Maja Šeparović)

Ivan Meštrović u parku svoje vile (fototeka Galerije Meštrović)